

Posudek oponentky diplomové práce

Autorka: Bc. Anna Matějovská

Název práce: Význam reflexe ve zkušenostním učení na základních školách a v dlouhodobém edukačně-preventivním programu DOBRONAUTI

Vedoucí DP: Mgr. Monika Ulrichová, Ph.D.

Zdůvodnění relevance tématu vzhledem k oboru Komunitní krizová a pastorační práce - diakonika

Anna Matějovská staví hned v úvodu ve své diplomové práci do kontrastu potřebnost zdravého klimatu ve školních třídách pro utváření dobrých a bezpečných vztahů ve škole a komunitě a existující agresí a šikanou mezi školními dětmi. Krystalizuje jí tak na začátku problém, na který se snaží zpracováním teoretické části a výzkumem odpovědět. Způsob řešení vedoucí ke zlepšení stávající situace vidí v systematické práci s reflexí a reflexivitou žáků. Tematizuje tedy potenciálně konfliktní a krizové situace a jejich způsob nápravy, který může vést ke zlepšování komunitního klimatu. Podle tohoto východiska buduje následně teoretickou a badatelskou část. V tomto ohledu je zvolené téma relevantní ke studovanému oboru a je dobře zdůvodněno.

Kvalita teoretického/konceptuálního rámce práce

V teoretické části se věnuje Anna Matějovská zkušenostnímu učení, jeho historickému backgroundu a jeho principům, což se jí stává východiskem pro popis a význam reflexe a její praktické uplatnění ve třídách. Popisuje také preventivní programy a jejich fungování pro prevenci šikany a agrese ve třídách a následně organizaci DOBRONAUTI. Věnuje se popisu zkušenostně reflexivního učení, se kterými pracuje zážitková pedagogika, představuje jednotlivé modely od jejich neznámějších reprezentantů, včetně exkurzu do zážitkové pedagogiky a její historie v ČR. V závěru definuje pojmy spojené se zážitkovým učením.

Obsah rámce je relevantní pro téma. Studentka využívá vhodnou literaturu pro zpracování problematiky, byť mohla autory trochu více představit a literaturu kriticky zhodnotit. Anna Matějovská používá zahraniční zdroje, v tématu se dobře orientuje.

Autorka mohla také více představit organizaci DOBRONAUTI, kde probíhal empirický výzkum. Mohla se trochu více rozepsat o šikaně a agresí ve třídách, aby ještě více diplomovou práci provázala se studovaným oborem. Také mohla ve shrnutí zdůraznit, které klíčové momenty pro ni stěžením pro následný výzkum.

Formulace cílů, výzkumných otázek či hypotéz

Anna Matějovská si za hlavní cíl vytyčila prozkoumání významu reflexe ve zkušenostním učení na základních školách a v dlouhodobém edukačně-preventivním programu DOBRONAUTI. Chce zjistit, jaký má reflexe význam pro vyučující, jak ji chápou, zda ji považují za důležitou, jaké nejčastější problémy nastávají při vedení reflexe, co vyučujícím pomáhá náročné situace při vedení reflexe zvládat a co by potřebovali k tomu, aby se jim reflexe lépe dařila.

Cíl je následně přetaven do výzkumných otázek. Obecným předpokladem práce je, že reflexivita při hře v edukačně-preventivním programu DOBRONAUTI pomáhá zlepšovat třídní klima. Autorka se ptá právě na pojetí, význam atd. reflexivity, případně problémy a potřeby v této oblasti z pohledu učitelů.

Cíle i výzkumné otázky jsou konkrétní a jasné, odpovídají tématu a jejím konceptuálnímu rámci.

Bylo by zajímavé zaměřit se také na principy a fungování programů, zjistit, co je v nich klíčového pro zlepšování klimatu ve třídě, ke snížení agresivity a šikany. Jistě by stálo více za to věnovat se krizovým situacím, a tak diplomovou práci ještě více provázat se studovaným oborem.

Metody získávání a analýzy dat a jejich použití

Pro zodpovězení výzkumné otázky zvolila studentka kvalitativní vzorek a inspiraci v metodě zakotvené teorie. Sestavila výzkumný vzorek 15 respondentů, kteří byli proškoleni v programu DOBRONAUTI. Techniky sběru dat, vzorek jsou dobře popsány. Autorka se v práci věnovala etice výzkumu (podepsaný informovaný souhlas s kontakty na výzkumníci, zajištění anonymity, souhlas s nahráváním aj.) i jeho limitům.

Kvalita závěrů práce

Anna Matějovská píše o zážitkové pedagogice. V této spojitosti popisuje důležitost reflexe v učícím procesu. Popisuje preventivní programy DOBRONAUTI a jejich hry, jejichž cílem je naslouchat druhému, osobnostně růst, věnovat se pozitivní změně, předcházet konfliktům a šikaně, trénovat všímavost. V představeném závěru mi přijde, že reflexivita jako metoda je užitá v kolektivu s jiným cílem. Pod nadpisy převažuje zpětná vazba nad reflexí, byť autorka vyvozuje závěr přesně opačný. Z analyzovaných rozhovorů a jejich interpretace autorka uzavírá, že reflexe je důležitým nástrojem pro zpracování zážitku. Proces učení ale zůstává nedokončen a na druhé úrovni dle modelů učení uvedených v první kapitole. Konfliktům a jejich řešení se věnovala poměrně málo. Zde mohla být silněji akcentována šikana, slovo se v analýze neobjevuje ani jednou, stejně tak agrese, agresor. Se slovem konflikt a jeho odvozeninami se v analytické části čtenář také ani jednou nesetká.

Pokud bych se ale zaměřila pouze na naplnění cílů, které si autorka stanovila, tak k nim zpracováním literatury i výzkumem dospěla.

Práce se zdroji

V práci je dodržen jednotný standard odkazů na literaturu a prameny. Použité zdroje jsou uvedené na seznamu použité literatury a jsou přehledně členěny na knižní zdroje, odborné články a elektronické zdroje. Autorka využila několik cizojazyčných materiálů. Oceňuji také správnou formu citace zdroje z internetu.

Struktura práce, formulační a gramatická úroveň, grafická úprava

Práce je velmi pěkně strukturovaná, formulační i gramatická úroveň odpovídá magisterské práci. Nechybí ani bohatý seznam příloh a primárních dat, které autorka poctivě zpracovala.

Našla jsem přesto pár drobných nedostatků, mezi jinými: S. 10: „Dále zjišťuje, jaké jsou nejčastější problém, se kterými...“ – chybná interpunkce. S. 18: „Svojsík vycházel ze vzorů anglického skautingu, Setonova woodcraftu neboli lesní moudrosti...“ – chybná interpunkce. S. 29: „Někdy je vhodné využívat v reflexi některé z technik jako je například hodnocení pomocí palce jako teploměru, který ukazuje umístění na škále hodnocení.“ – chybná interpunkce. S. 28: „Důležitá je společně pojmenovat to, co se reálně odehrálo, a vyhnout se domněnkám a hodnocením.“

Není vhodné uvádět jednu citaci jako samostatný odstavec (s. 11, 12, 20, 31), aniž by byl nějak dále interpretován či zasazen to toku textu.

Celková známka před obhajobou:

Diplomovou práci Bc. Anny Matějovské jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji známku **B**.

Otázky k obhajobě:

- (1) Celou první kapitolu věnujete modelům zkušenostního učení, píšete o zážitkové pedagogice v Čechách, o prožitku, zážitku a zkušenosti. V badatelské části, ani v diskusi, se k nim již nevracíte. Jak byste propojila práci učitelů s reflexivitou a zážitkovou pedagogikou?
- (2) Jak hodně jsou využívány ve školách respondentů edukačně-preventivní programy DOBRONAUTI (hry)? Jakou k nim máte zpětnou vazbu od učitelů?

Celkové vyjádření oponentky práce:

Diplomová práce si vytyčila důležité téma, které autorka dobře teoreticky, badatelsky i formálně zpracovala. Je vhodné, že vyšla z vlastní praxe, kterou chce stále zlepšovat. Práce tak má silný aplikační motiv a je vidět, že díky získaným poznatkům bude program DOBRONAUTI nadále

---

vylepšován, aby dobře sloužil tam, kde rostou další generace utvářející naši pospolitost. Studentka je angažovaná v přípravě programů, přesto se jí podařilo zachovat jistou míru odstupu, aniž by svou vlastní práci pro program nastínila jen v nejlepším světle. Co mohla autorka více akcentovat, je řešení krizových situací pomocí reflexivity. Z práce jednoznačně nevyplývá, že by reflexe skutečně pomáhala ke zlepšení vztahů ve třídních kolektivech, což je zapříčiněno také tím, že čtenář nedostává informaci o povaze škol, kde respondenti působí. Je vidět, že se jedná o menší kolektivy. Ví autorka, jaké další metody jsou ve školách používány pro prevenci agresivity a konfliktních situací? Je reflexivita jediný nástroj? Není ve zkoumaných školách nižší míra šikany proto, že je celá škola a pedagogický sbor koncepčně trénovaný tak, aby bylo o žáky co nejlépe postaráno? V analytické části (kapitola 6) autorka také uvádí, že využívá metodu zakotvené teorie (její první úroveň). Nové definování pojetí reflexe jsem ale již v interpretaci, diskusi, ani závěru nenašla.

Jedná se o náměty, komentáře, nad kterými by bylo možné strávit další rozhovor. Nicméně nerozporují kvalitu předkládané práce. Děkuji Vám za ni.

V Praze dne 4.6.2024

.....

Mgr. Eliška Hudcová, Ph.D.